

КОВАЛЬ Вікторія,

*кандидатка біологічних наук, доцентка, доцентка
кафедри дошкільної та початкової освіти Національного
університету “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка,*

КИСЛА Оксана,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка
кафедри дошкільної та початкової освіти Національного
університету “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка,*

БОГДАН Тетяна,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка
кафедри дошкільної та початкової освіти Національного
університету “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка*

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ОСВІТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У сучасному світі, що стикається зі зростаючою кількістю глобальних викликів, таких як зміна клімату, війни, вичерпання ресурсів та соціальна несправедливість, роль освіти стає надзвичайно важливою. Вона стає ключовим інструментом для формування відповідального та активного громадянина, здатного не лише усвідомлювати ці проблеми, а й брати участь у їх вирішенні. Освіта для сталого розвитку виходить за межі простого надання знань, перетворюючись на нову парадигму мислення, що інтегрує екологічні, економічні та соціальні аспекти розвитку. Загальна мета освіти для сталого розвитку виходить за межі формування компетентностей здобувачів освіти для прийняття зважених рішень, що враховують дострокові наслідки для планети та суспільства.

Традиційні підходи до підготовки педагогів часто виявляються недостатніми для реалізації цих завдань. Сучасний вчитель має бути не просто транслятором знань, а й ініціатором, фасилітатором змін, який надихає не тільки дітей, а й впливає на їх батьків та розвиток усієї громади. Отже, виникає необхідність у модернізації педагогічної підготовки, орієнтованої на формування у майбутніх

педагогів цілісного бачення світу, розуміння завдань сталого розвитку та «природних зв'язків різних процесів, уміння вирішувати практичні завдання, що вимагають синтезу знань з різних освітніх галузей» [4]. Метою даної роботи є обґрунтування шляхів підготовки майбутніх педагогів у контексті освіти для сталого розвитку.

У педагогічній освіті інтеграція передбачає не лише міждисциплінарність, а й органічне поєднання теорії та практики, формальної та неформальної освіти, академічних знань та життєвих компетентностей. Такий підхід ґрунтується на низці ключових принципів, що є фундаментальними для підготовки педагогів до освіти для сталого розвитку:

- міждисциплінарність – проблеми сталого розвитку є складними та багатогранними, тому їхнє вивчення вимагає інтеграції знань з різних наукових галузей (екології, економіки, соціології, права, етики та інше), а майбутній педагог повинен бачити ці взаємозв'язки, які утворюють цілісну систему;
- проблемно-орієнтоване навчання – навчання повинно фокусуватись на реальних проблемах сталого розвитку, що стимулює критичне мислення, пошук практичних рішень, формування компетентностей;
- ціннісні орієнтири, які стають фундаментом для формування ціннісних ставлень у здобувачів освіти, виховує у них любов до природи, повагу до інших культур, справедливість, емпатію;
- активна громадянська позиція, яка дозволяє майбутнім педагогам не тільки усвідомлювати ці проблеми, а й ініціювати зміни, брати активну участь у вирішенні даних проблем.

Заслуговує на увагу думка С. Толочко та А. Школіна, що «інтегрований характер знань сучасної екології, її спрямованість на задоволення життєвих потреб людини зумовлюють необхідність залучення молодих людей до вирішення екологічних проблемних ситуацій незалежно від їх професійного вибору» [3]. Як

бачимо, процес «інтеграції широко охоплює сучасну українську та світову педагогіку, зміст, методи, технології навчання й виховання» [2, с 499].

Розглянемо шляхи реалізації інтегрованого підходу у підготовці майбутніх педагогів до освіти сталого розвитку.

1. Модернізація змісту освітніх програм. Базові знання освіти сталого розвитку майбутні педагоги здобувають в процесі вивчення предметів загального та професійного циклів підготовки, впровадження інтегрованих курсів, нових дисциплін (вибіркових) або включення модулів вже існуючих педагогічних, методичних або предметних, які поєднують різні аспекти освіти для сталого розвитку. Наприклад, на факультеті дошкільної, початкової освіти і мистецтв НУЧК імені Т. Г. Шевченка студентам запропоновані вибіркові дисципліна: «Освіта для сталого розвитку дітей дошкільного віку», «Досліджуємо природу», «Емоційний інтелект» та «Формування ключових компетентностей учнів початкової школи у наскрізній лінії «Екологічна безпека і сталий розвиток».

2. Запровадження міждисциплінарних проєктних завдань та досліджень, які стосуються певних аспектів сталого розвитку.

3. Поєднання традиційних та інноваційних методів, форм, технологій навчання, які сприяють формуванню практичних навичок та інтеграції знань студентів, розвитку критичного мислення, аналітичних здібностей, комунікативних навичок, soft skills, а ще і навичок командної роботи та лідерства.

4. Організація освітнього середовища. Набуття екологічної компетентності, екологічного ставлення до об'єктів довкілля може відбуватись тільки в безпосередній взаємодії з його об'єктами. Водночас, університети повинні стати моделями сталого розвитку, впроваджуючи екологічні практики. Залучення студентів до волонтерської діяльності, з громадськими організаціями, місцевими органами влади та бізнесом [1, с. 96]. Проведення тренінгів, курсів підвищення кваліфікації, лекторіїв не тільки для майбутніх педагогів, вчителів, але і для пересічних громадян усієї громади.

Отже, інтегрований підхід є ключовим для ефективної підготовки майбутніх педагогів до освіти сталого розвитку. Він дозволяє сформувати не просто фахівців, а справжніх лідерів, здатних вести суспільство до більш сталого, демократичного та екологічно відповідального майбутнього. Лише спільними діями ми зможемо виховати покоління, здатне вирішувати виклики сьогодення та будувати кращій світ.

Список використаних джерел:

1. Koval V., Kysla O., Miroshnyk I. The ways of the future primary school teachers' ecological competence formation. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, 2023(1), 89–99. DOI 10.30525/2592-8813-2023-1-12
2. Мілютіна, О. К., & Федченко, К. С. (2023). Інтегроване навчання як сучасний підхід до викладання іноземної мови в педагогічних закладах вищої освіти. *Наукові записки БДПУ Серія: Педагогічні науки*. Вип. 3. 2023. Вип 3 2023 С/498–509 DOI 10.31494/2412-9208-2023-1-3
3. Толочко С. В., Шкодін А. В. Формування екологічної компетентності студентів агротехнічних спеціальностей ВНЗ URL: www.ecoj.dea.kiev.ua/archives/2017/18-19/22.pdf (дата звернення: 30.05.25).
4. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення: 30.05.25).